

ZBORNİK REFERATA

47. SAVETOVANJE AGRONOMA SRBIJE

Zlatibor, 3-9.2.2013.

Seme i proizvodi iz organske proizvodnje Instituta za ratarstvo i povrtarstvo
Janko Červenski, Dušan Adamović, Vladimir Sikora,
Mirjana Vasić, Jelica Gvozdanović-Varga, Janoš Berenji, Livija Maksimović,
Ivica Đalović, Sreten Terzić, Vera Popović, Radica Vasić, Anamarija Petrović,
Aleksandra Savić. 93

Očuvanje agrobiodiverziteta kao šansa za održivi i ruralni razvoj
Mirjana Vasić, Mirjana Milošević, Aleksandra Savić, Anamarija Petrović,
Zorica Nikolić, Sreten Terzić, Jelica Gvozdanović-Varga, Vladimir Sikora,
Dušan Adamović, Janko Červenski, Livija Maksimović,
Ivica Đalović, Vera Popović. 105

Raznoprstnost roda *Allium* i mogućnost korišćenja u organskoj proizvodnji
Jelica Gvozdanović-Varga, Mirjana Vasić, Janko Červenski,
Anamarija Petrović, Sreten Terzić, Aleksandra Savić. 117

Ekonomski značajne bolesti paprike i paradajza i njihovo suzbijanje
Sladana Medić-Pap, Maja Ignjatov, Dragana Milošević,
Dragan Jovićević, Dušanka Bugarski. 129

Sortiment povrća za setvu 2013. godine
Adam Takač, Đuro Gvozdenović, Jelica Gvozdanović-Varga, Dragan Jovićević,
Janko Červenski, Mirjana Vasić, Vukašin Popović, Svetlana Glogovac,
Dario Danojević. 147

NS hibridi kukuruza za sve proizvodne rejone - prilog rejonizaciji
Milislav Stojaković, Mile Ivanović, Đorđe Jocković, Goran Bekavac,
Božana Purar, Aleksandra Nastasić, Bojan Mitrović,
Dušan Stanisavljević, Rajko Laišić. 155

NS hibridi kukuruza za 2013. godinu
Đorđe Jocković, Goran Bekavac, Mile Ivanović, Milislav Stojaković,
Božana Purar, Aleksandra Nastasić, Ivica Đalović, Bojan Mitrović,
Dušan Stanisavljević. 165

Ublažavanje negativnih efekata suše na prinos lucerke
 primenom agrotehničkih mera
Slobodan Katić, Dragan Milić, Đura Karagić, Goran Malidža,
Snežana Katanski. 183

Ekološki aspekti proizvodnje crvene deteline u Republici Srbiji
Sanja Vasiljević, Dragan Milić, Branko Milošević, Nikola Bokan,
Goran Dugalić, Snežana Katanski, Dalibor Živanov. 195

EKOLOŠKI ASPEKTI PROIZVODNJE CRVENE DETELINE U REPUBLICI SRBIJI

*Sanja Vasiljević¹, Dragan Milić¹, Branko Milošević¹, Nikola Bokan²,
Goran Dugalić², Snežana Katanski¹, Dalibor Živanov¹*

¹Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Maksima Gorkog 30, 21000 Novi Sad

²Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak

E-mail: sanja.vasiljevic@ifvcns.ns.ac.rs

Izvod: Crvena detelina (*Trifolium pratense* L.) je dominantna višegodišnja krmna leguminoza centralnog dela Republike Srbije. Zahtevi crvene deteline u pogledu klimatskih uslova su veoma specifični, što je od naročitog značaja u daljoj rejonizaciji ove veoma važne krmne leguminoze. Za njen uspešan razvoj optimalne količine padavina iznose oko 800 mm godišnje. Što se tiče zahteva prema toploti, crvena detelina je biljka prohladnog klimata. Nasuprot lucerki bolje podnosi kiseliya zemljišta, sa niskom pH vrednošću, lošije strukture, u nizijama i u brdsko-planinskom području. Za proizvodnju krme najbolje joj odgovaraju oni tipovi zemljišta na kojima se ona tradicionalno gajila: gajnjače, smonice, pseudoglej, brdsko-planinska deluvijalna zemljišta, aluvijalna zemljišta i černozem, ali samo pod uslovom da je obezbeđen vlagom. Sa namerom da se ispita opravdanost gajenja crvene deteline za krmu u različitim agroekološkim uslovima Republike Srbije postavljena su dva nezavisna ogleda na dva različita lokaliteta (1. Rimski šančevi u blizini Novog Sada i 2. selo Dragčiči u okolini Kraljeva) u cilju da se tokom jednog proizvodnog ciklusa (2009–2010) utvrdi proizvodni potencijal najrasprostranjenije NS sorte crvene deteline na domaćem tržištu – Une.

Uvod

Crvena detelina (*Trifolium pratense* L.) je, uz lucerku, najvažnija višegodišnja krmna leguminoza. Nasuprot njenom velikom značaju, kako s privrednog tako i sa agroekološkog aspekta evidentno je smanjenje površina pod ovom krmnom leguminozom, kako u svetu tako i u našoj zemlji. Prema najnovijim podacima, u svetu se crvena detelina gaji na oko 20 miliona ha, dok u Republici Srbiji površine pod crvenom detelinom nekoliko zadnjih godina (Statistički godišnjak Republike Srbije 2002-2008) iznose oko 120.000 ha sa prosečnim prinosima sena 3,3-4,4 t ha⁻¹ (Katić i sar. 2011), a vrednost proizvodnje se procenjuje na 70 miliona evra. Ovakvi prosečni prinosi izraženi u senu su nedopustivo niski, imajući u vidu visok genetski potencijal naših domaćih sorti (9–15 t/ha sena – Vasiljević i sar. 2010) kao i razradenu tehnologiju proizvodnje krme crvene deteline na oranicama za postizanje dvostruko do trostruko viših prinosa od onih koji se u širokoj proizvodnji ostvaruju. Drugi veliki problem je neobezbeđenost domaćeg tržišta dovoljnim količinama kvalitetnog sortnog semena.

Saglasno savremenim trendovima održive i organske poljoprivrede, zadnjih nekoliko godina, kako u svetu tako i kod nas, crvena detelina opet dobija na značaju, naročito